

บทที่ 5

สรุปการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ เป็นการศึกษาเรื่อง “การมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการบำรุงรักษาทางหลวงชนบทของสำนักงานทางหลวงชนบทจังหวัดสตูล” เป็นการศึกษาเชิงสำรวจ (Survey Research) โดยมีวัตถุประสงค์ 3 ประการ คือ

- 1) เพื่อศึกษาถึงระดับการมีส่วนร่วมของประชาชน ต่อการบำรุงรักษาทางหลวงชนบทของสำนักงานทางหลวงชนบทจังหวัดสตูล
- 2) เพื่อศึกษาถึงปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการบำรุงรักษาทางหลวงชนบทของสำนักงานทางหลวงชนบทจังหวัดสตูล
- 3) เพื่อศึกษาถึงปัญหา อุปสรรค แนวทางแก้ไขหรือข้อเสนอแนะสำหรับการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการบำรุงรักษาทางหลวงชนบทของสำนักงานทางหลวงชนบทจังหวัดสตูล

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม โดยแบ่งออกเป็น 4 ส่วน ได้แก่ 1) ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคลหรือสถานภาพทั่วไปของประชากร 2) ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยแวดล้อม ซึ่งประกอบไปด้วย ด้านการรับรู้ข่าวสารและการประชาสัมพันธ์, ด้านความรู้ ความเข้าใจต่อการบำรุงรักษาทางหลวงชนบท และด้านการติดต่อสัมพันธ์กับเจ้าหน้าที่ของสำนักงานทางหลวงชนบทจังหวัดสตูล 3) สอบถามความคิดเห็นถึงระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการบำรุงรักษาทางหลวงชนบท และ 4) ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะ ในการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการบำรุงรักษาทางหลวงชนบทของสำนักงานทางหลวงชนบทจังหวัดสตูล

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยทำความเข้าใจกับผู้ช่วยเก็บข้อมูลเกี่ยวกับแบบสอบถาม และวิธีการเก็บข้อมูล และแจกแบบสอบถามด้วยตนเอง โดยการประสานกับ อบต.ในพื้นที่ ในเรื่องของการเก็บรวบรวมข้อมูล นำแบบสอบถามที่ได้จากการจัดเก็บและทำการตรวจสอบความถูกต้องและสมบูรณ์ของแบบสอบถาม โดยนำแบบสอบถามชุดที่สมบูรณ์พอที่จะนำมาวิเคราะห์ได้ จำนวน 377 ตัวอย่าง จากจำนวนทั้งสิ้น 384 ตัวอย่าง คิดเป็นร้อยละ 98.18 แล้วนำมาประมวลผลข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปสำหรับการวิจัย

1. สรุปการวิจัย

ผลการศึกษามีสาระสำคัญสรุปได้ดังนี้

1.1 ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคลหรือสถานภาพทั่วไปของประชากร

จากการศึกษาพบว่า ในเรื่องเพศ ส่วนใหญ่ (ร้อยละ 66.80) เป็นชาย และที่เหลือ (ร้อยละ 33.20) เป็นหญิง ส่วนใหญ่ (ร้อยละ 35.80) มีอายุ ระหว่าง 31-40 ปี มีการศึกษาระดับปริญญาตรีหรือสูงกว่า (ร้อยละ 26.30) มีรายได้จากการประกอบอาชีพส่วนใหญ่ ระหว่าง 5,000 – 10,000 บาท/เดือน (ร้อยละ 47.20) อาชีพหลักส่วนใหญ่ (ร้อยละ 30.50) มีอาชีพเกษตรกร และระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ ส่วนใหญ่ (ร้อยละ 85.40) มีระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในพื้นที่มากกว่า 6 ปีขึ้นไป

1.2 ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยแวดล้อม

ประกอบด้วย การรับรู้ข่าวสารและการประชาสัมพันธ์ , ความรู้ ความเข้าใจต่อการบำรุงรักษาทางหลวงชนบท และการติดต่อสัมพันธ์กับเจ้าหน้าที่ของสำนักงานทางหลวงชนบท จังหวัดสตูล จากการศึกษพบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีระดับการรับรู้ข่าวสารและการประชาสัมพันธ์อยู่ในระดับน้อย คิดเป็นร้อยละ 38.70 , ส่วนระดับความรู้ ความเข้าใจต่อการบำรุงรักษาทางหลวงชนบทส่วนใหญ่มีความรู้ ความเข้าใจในการบำรุงรักษาทางหลวงชนบทมาก คิดเป็นร้อยละ 62.10 และในส่วนของการติดต่อสัมพันธ์กับเจ้าหน้าที่ของสำนักงานทางหลวงชนบทจังหวัดสตูล พบว่า ส่วนใหญ่มีการติดต่อสัมพันธ์กับเจ้าหน้าที่ของสำนักงานทางหลวงชนบทจังหวัดสตูลอยู่ในระดับน้อย คิดเป็นร้อยละ 56.20

1.3 ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชน

การมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการบำรุงรักษาทางหลวงชนบทของสำนักงานทางหลวงชนบทจังหวัดสตูล จากการศึกษพบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการบำรุงรักษาทางหลวงชนบทของสำนักงานทางหลวงชนบทจังหวัดสตูล โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ย 2.32 ซึ่งจัดอยู่ในระดับการมีส่วนร่วมน้อย เมื่อแยกแต่ละด้านพบว่า การมีส่วนร่วมด้านร่วมรับประโยชน์มีระดับการมีส่วนร่วมมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 3.49 ซึ่งจัดอยู่ในระดับการมีส่วนร่วมปานกลาง , รองลงมาคือการมีส่วนร่วมด้านร่วมปฏิบัติการ มีค่าเฉลี่ย 2.20 ซึ่งจัดอยู่ในระดับการมีส่วนร่วมน้อย , รองลงมาคือการมีส่วนร่วมด้านประเมินผล มีค่าเฉลี่ย 1.83 ซึ่งจัดอยู่ในระดับการมีส่วนร่วมน้อย และ การมีส่วนร่วมด้านร่วมคิด ตัดสินใจ มีจำนวนน้อยที่สุด ค่าเฉลี่ย 1.76 จัดอยู่ในระดับการมีส่วนร่วมน้อย

สมมติฐานที่ 7 การรับรู้ข่าวสารและการประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับการบำรุงรักษาทางหลวงชนบทที่ต่างกัน จะมีส่วนร่วมต่อการบำรุงรักษาทางหลวงชนบทของสำนักงานทางหลวงชนบทจังหวัดสตูลที่แตกต่างกัน

ผลการทดสอบสมมติฐาน ปรากฏว่า ผู้ที่มีการรับรู้ข่าวสารและการประชาสัมพันธ์ที่ต่างกัน มีส่วนร่วมต่อการบำรุงรักษาทางหลวงชนบทของสำนักงานทางหลวงชนบทที่ต่างกันซึ่งยอมรับสมมติฐานที่ 7

สมมติฐานที่ 8 ความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการบำรุงรักษาทางหลวงชนบทที่ต่างกัน จะมีส่วนร่วมต่อการบำรุงรักษาทางหลวงชนบทของสำนักงานทางหลวงชนบทจังหวัดสตูลที่แตกต่างกัน

ผลการทดสอบสมมติฐาน ปรากฏว่า ผู้ที่มีความรู้ ความเข้าใจ ที่ต่างกัน มีส่วนร่วมในการบำรุงรักษาทางหลวงชนบทของสำนักงานทางหลวงชนบทจังหวัดสตูลแตกต่างกัน ซึ่งยอมรับสมมติฐานที่ 8

สมมติฐานที่ 9 การติดต่อสัมพันธ์กับเจ้าหน้าที่ของสำนักงานทางหลวงชนบทจังหวัดสตูลที่ต่างกัน มีส่วนร่วมต่อการบำรุงรักษาทางหลวงชนบทของสำนักงานทางหลวงชนบทจังหวัดสตูลที่แตกต่างกัน

ผลการทดสอบสมมติฐาน ปรากฏว่า ผู้ที่มีการติดต่อสัมพันธ์กับเจ้าหน้าที่ที่ต่างกัน มีส่วนร่วมต่อการบำรุงรักษาทางหลวงชนบทของสำนักงานทางหลวงชนบทจังหวัดสตูลแตกต่างกัน ซึ่งยอมรับสมมติฐานที่ 9

2. อภิปรายผล

จากการสรุปผลการวิจัยเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการบำรุงรักษาทางหลวงชนบทของสำนักงานทางหลวงชนบทจังหวัดสตูล สามารถนำมาอภิปรายผลได้ดังนี้

2.1 การมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการบำรุงรักษาทางหลวงชนบทของสำนักงานทางหลวงชนบทจังหวัดสตูล

จากการศึกษาวิจัยพบว่าประชาชนส่วนใหญ่มีระดับการมีส่วนร่วมต่อการบำรุงรักษาทางหลวงชนบทของสำนักงานทางหลวงชนบทจังหวัดสตูลอยู่ในระดับน้อย เนื่องจากที่ผ่านมาหน่วยงานราชการไม่ได้ให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของประชาชนเท่าที่ควร ขาดการประชาสัมพันธ์โครงการ ขาดการประชุมชี้แจงหรือการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนในการดำเนินการ ขาดการประชาสัมพันธ์โครงการ เพื่อส่งเสริมให้เกิดการมีส่วนร่วมในการบำรุงรักษา

ทางหลวงชนบท ขาดการให้ความรู้ ความเข้าใจแก่ชุมชน ขาดการประสานงานระหว่างหน่วยงาน กับท้องถิ่น และปัญหาการการไม่เปิดโอกาสหรือส่งเสริมให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในด้าน ต่างๆ เช่น การสำรวจออกแบบ,การเวนคืนอสังหาริมทรัพย์,การก่อสร้างทาง,การบำรุงรักษาทาง และสะพาน และ การอำนวยความสะดวกงานทาง ทำให้เกิดปัญหาการดำเนินการที่ไม่ตรงกับ ความต้องการของประชาชน ตั้งแต่ขั้นตอนของการร่วมคิด ตัดสินใจและวางแผนในกิจกรรมที่จะ ดำเนินการ เพื่อเป็นการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนเจ้าของพื้นที่ ตลอดจนขั้นตอนในการร่วม ปฏิบัติการ ร่วมรับประโยชน์ หรือร่วมประเมินผลในการดำเนินงาน เพื่อให้เกิดความโปร่งใสและ เกิดประโยชน์สูงสุด เพื่อสนองตอบต่อความต้องการของประชาชน ทำให้ประชาชนส่วนใหญ่ไม่ให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมโดยเฉพาะในด้านร่วมคิด ตัดสินใจ และการวางแผน หากได้นำเอา ประชาชนส่วนใหญ่ เป็นผู้คิดค้นปัญหา จัดลำดับความสำคัญของปัญหา กำหนดวิธีการและ ขั้นตอนการแก้ปัญหาเอง โดยให้อิสระและโอกาสทางความคิด เจ้าหน้าที่ของรัฐเป็นเพียงผู้คอย ให้การสนับสนุนด้านวิชาการและคอยให้กำลังใจ โดยไม่คำนึงถึงประโยชน์ส่วนตน จะทำให้ ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมอย่างเต็มกำลังความสามารถ เพราะผลผลิตที่เกิดขึ้นจะตกเป็นของ ประชาชนอย่างแท้จริง ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ ดิน ปรัชญพฤทธิ (อ้างถึงใน ขวลิขิต สังขพงศ์ ,2544:25) ที่กล่าวว่า การที่จะให้ประชาชนเข้าไปมีส่วนร่วมในกิจการต่าง ๆ นั้น ประชาชนต้องมี โอกาสและมีอำนาจที่จะเข้าไปควบคุมกิจการนั้นด้วยตนเอง มิใช่เป็นเพียงเข้าไปมีส่วนร่วมเพียงเพื่อ จะได้เป็นสัญลักษณ์เท่านั้น ทั้งนี้เพื่อให้เขาเหล่านั้นมีความผูกพันในกิจการและเป็นผู้กำหนดชะตา กรรมของตนเองได้มากที่สุดเท่าที่จะมากได้ การมีส่วนร่วมที่แท้จริงจึงต้องประกอบไปด้วย การ ร่วมในการค้นหาสาเหตุของปัญหา , ร่วมในการตัดสินใจเลือกวิธีแก้ปัญหา , ร่วมปฏิบัติการใน กิจกรรม , ร่วมรับผลประโยชน์ที่เกิดจากกิจกรรม และร่วมประเมินผลที่เกิดจากการดำเนินกิจกรรม และสอดคล้องกับแนวคิดของ ธงชัย สันติวงษ์ (อ้างถึงใน สายใจ คำช่วย,2545:11) ที่กล่าวว่า การ บริหารแบบมีส่วนร่วม คือวิธีการที่ผู้บริหารหรือเจ้าของกิจการได้เปิดโอกาสให้ผู้ปฏิบัติงานได้มี ส่วนร่วมในการบริหารงานด้านต่างๆ เช่น การให้มีส่วนร่วมในการวางแผน ช่วยเสนอแนะ ข้อคิดเห็นเพื่อประกอบการตัดสินใจของนักบริหาร ตลอดจนการให้อิสระกับกลุ่มที่จะ ตัดสินใจทำงานเองภายใต้เป้าหมายและนโยบายที่มอบไว้ให้อย่างกว้างๆ ส่วนในด้านร่วมในการ ปฏิบัติการที่มีระดับการมีส่วนร่วมมากกว่าด้านอื่นๆนั้น เพราะประชาชนในพื้นที่สามารถกระทำ ได้ทันทีโดยไม่ต้องรอการชี้แจงหรือประชุมจากหน่วยงาน ทั้งนี้ไม่ว่าจะเป็นการกระทำโดยเต็มใจ หรือไม่ก็ตาม เช่น การร่วมแรงร่วมใจกันในการตัดหญ้าบริเวณสองข้างทาง หรือการร่วมออกแรง ออกเงิน หรือออกวัสดุ ในการซ่อมแซมถนนที่เป็นหลุมบ่อ เป็นต้น ส่วนในด้านร่วมรับประโยชน์ ซึ่งมีระดับการมีส่วนร่วมรองลงมานั้น อาจเป็นเพราะหากมีการดำเนินการบำรุงรักษาทางหลวง

ชนบทที่ดี สภาพเส้นทางในการคมนาคมอยู่ในสภาพที่ดีมีความสะดวก ปลอดภัยในการเดินทาง และขนส่ง ก็จะส่งผลดีต่อชุมชนทั้งทางตรงและทางอ้อม ไม่ว่าด้านเศรษฐกิจและสังคม ทำให้ความเป็นอยู่ของประชาชนดีขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาชนบทของ ชินรัตน์ สมสืบ (อ้างถึงใน อนุชัย บุณยประเสริฐกุล, 2545: 21-24) ที่กล่าวว่า การพัฒนาอาจเริ่มจากการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ เพื่อจะทำให้กลุ่มผู้ด้อยโอกาสมีสิ่งต่างๆตามความจำเป็นขั้นพื้นฐานก่อน จากนั้นก็มุ่งผลประโยชน์การพัฒนาให้ตกแก่คนและสร้างคนให้มีศักดิ์ศรี มีความเป็นตัวของตัวเอง สามารถเลือกวิถีชีวิตของตนเองได้ และสามารถนำเอาแนวคิดเหล่านี้ไปปรับใช้ให้เหมาะสมได้ สำหรับปัญหาในด้านร่วมประเมนผลที่มีระดับการมีส่วนร่วมน้อย นั้น เพราะในการติดตามและประเมินผลซึ่งถือว่ามีความสำคัญ เป็นการหาข้อดีหรือข้อบกพร่องที่เกิดจากการดำเนินงาน แต่ในบางครั้งประชาชนได้รับการกีดกันจากเจ้าหน้าที่ของรัฐไม่ให้เข้าไปมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผล อาจจะเป็นเพราะเรื่องของผลประโยชน์ที่เจ้าหน้าที่มีส่วนได้ส่วนเสียอยู่ ทำให้ประชาชนไม่อยากจะมีส่วนร่วมหรือรับรู้ในด้านนี้เท่าที่ควร

ดังนั้นการที่ประชาชนมีส่วนร่วมในการบำรุงรักษาทางหลวงชนบทของสำนักงานทางหลวงชนบทจังหวัดสตูลอยู่ในระดับน้อย อาจจะเป็นเพราะว่าประชาชนไม่ได้รับการปลูกฝังให้รู้จักคิดหรือให้ใช้ความคิด การที่จะกระทำการสิ่งใดจะต้องให้ผู้ใหญ่สั่งหรือไม่กี่ต้องมาจากความคิดหรือความต้องการของหน่วยงานภาครัฐ ประชาชนเป็นเพียงผู้ปฏิบัติ มิได้เกิดจากการร่วมคิดของประชาชนในพื้นที่ ซึ่งหากเมื่อไหร่ที่ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงานอย่างแท้จริง ย่อมส่งผลต่อความเจริญของชุมชนและประเทศโดยรวม และการที่หน่วยงานภาครัฐไม่ให้ความสำคัญกับความคิดเห็นของประชาชน ส่งผลให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการดำเนินงานหรือกิจกรรมน้อย ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของ จุฑารัตน์ บุญญาวัตร (2546 : บทคัดย่อ) ซึ่งได้ศึกษาวิจัยการสร้างกระบวนการการมีส่วนร่วมของประชาชนในโครงการสงขลาเมืองน่าอยู่ ของเทศบาลนครสงขลา จังหวัดสงขลา ผลการศึกษาพบว่า ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนโดยรวม พบว่าการมีส่วนร่วมของประชาชนอยู่ในระดับน้อย และสอดคล้องกับผลการศึกษาของ กมลศักดิ์ ธรรมาวุช (2544 : บทคัดย่อ) ซึ่งได้วิจัยถึงการมีส่วนร่วมของประชาชนในการคัดแยกมูลฝอยของเทศบาลนครหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีระดับการมีส่วนร่วมในการคัดแยกมูลฝอยอยู่ในระดับต่ำ และยังสอดคล้องกับผลการศึกษาของ อนุชัย บุณยประเสริฐกุล (2545 : บทคัดย่อ) ซึ่งได้ศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดูแลและบำรุงรักษาทางหลวงชนบทของกรมโยธาธิการ : กรณีศึกษาจังหวัดกาฬสินธุ์ พบว่า ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการใช้งานในการดูแลและบำรุงรักษาทางหลวงชนบทของกรมโยธาธิการ อยู่ในระดับน้อย

2.2 ผลการทดสอบสมมติฐาน

พบว่า ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการบำรุงรักษาทางหลวงชนบทของสำนักงานทางหลวงชนบทจังหวัดสตูลได้แก่ เพศ อาชีพหลัก การรับรู้ข่าวสารและการประชาสัมพันธ์ ความรู้ ความเข้าใจและการติดต่อสัมพันธ์กับเจ้าหน้าที่ของสำนักงานทางหลวงชนบทจังหวัดสตูล ส่วนปัจจัยที่ไม่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมได้แก่ อายุ ระดับการศึกษา รายได้จากการประกอบอาชีพ และระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ โดยสามารถนำมาอภิปรายผล ได้ดังนี้

2.2.1 สมมติฐานที่ 1 “เพศที่ต่างกัน จะมีส่วนร่วมต่อการบำรุงรักษาทางหลวงชนบทของสำนักงานทางหลวงชนบทจังหวัดสตูลที่แตกต่างกัน” ผลการศึกษาวิจัยพบว่า เพศที่ต่างกันจะมีส่วนร่วมในการบำรุงรักษาทางหลวงชนบทของจังหวัดสตูลแตกต่างกัน กล่าวคือ เพศชายมีส่วนร่วมต่อการบำรุงรักษาทางหลวงชนบทของสำนักงานทางหลวงชนบทจังหวัดสตูล มากกว่าเพศหญิง ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ โดยอาจมองได้ว่าผู้ชายจะมีการติดต่อสัมพันธ์หรือการยอมรับจากสังคม ตลอดจนมีความเป็นผู้นำมากกว่าผู้หญิง ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของ ฉอาน วุฒิกรรมรักษา (2526:บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง “ปัจจัยในทางเศรษฐกิจและสังคมที่มีผลต่อการเข้ามามีส่วนร่วมของประชาชนในโครงการสร้างงานในชนบท : ศึกษาเฉพาะกรณีโครงการที่ได้รางวัลดีเด่นของตำบลทุ่งพะยอม อำเภอบ้านโป่ง จังหวัดราชบุรี” พบว่าเพศชายเข้ามามีส่วนร่วมในทุกขั้นตอนมากกว่าเพศหญิง และสอดคล้องกับผลการศึกษาของประภาศรี พิทักษ์สินสุข (2532:บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง “การมีส่วนร่วมของประชาชนในโครงการพัฒนาชนบท : ศึกษาเฉพาะกรณีโครงการสุพรรณบุรี” พบว่าปัจจัยทางสังคมได้แก่ เพศ มีความสัมพันธ์กับการเข้ามามีส่วนร่วมของประชาชนในกิจกรรมการพัฒนา และสอดคล้องกับผลการศึกษาของ วิวัฒน์ ภู่นองศรี (2537:บทคัดย่อ) ได้วิจัยเรื่อง “การมีส่วนร่วมของประชาชนในงานตำรวจสัมพันธ์ในจังหวัดปัตตานี” ผลการวิจัยสรุปว่า ประชาชนเพศชายมีส่วนร่วมมากกว่าเพศหญิง และสอดคล้องกับผลการศึกษาของแนว โสคติพันธุ์ (2534:บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง “การมีส่วนร่วมในกิจกรรมการพัฒนาชุมชนของประชาชนในชนบท : ศึกษาเฉพาะกรณีในเขตพื้นที่จังหวัดสงขลา” พบว่าปัจจัยด้านเพศ มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในกิจกรรมการพัฒนาชุมชน และยังสอดคล้องกับผลการศึกษาของ สุปราณี อ่อนชื่นจิต (อ้างถึงใน ดุสิตา แก้วสมบุญ, 2545:42) ได้ศึกษาเรื่อง “การมีส่วนร่วมของชุมชนในโครงการพัฒนาชุมชน : การศึกษาเฉพาะกรณีโครงการพัฒนาชนบท ตำบลคูเต่า อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา” พบว่าเพศชายมีส่วนร่วมในโครงการสูงกว่าเพศหญิง

2.2.2 สมมติฐานที่ 2 “อายุที่ต่างกัน จะมีส่วนร่วมต่อการบำรุงรักษาทางหลวงชนบทของสำนักงานทางหลวงชนบทจังหวัดสตูลที่แตกต่างกัน” ผลการศึกษาวิจัยพบว่า อายุที่ต่างกัน มี

ส่วนร่วมต่อการบำรุงรักษาทางหลวงชนบทของสำนักงานทางหลวงชนบทจังหวัดสตูลไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ อธิบายได้ว่าอายุจะไม่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วม เนื่องจากการที่ใครคนใดคนหนึ่งจะเข้ามามีส่วนร่วมนั้น ส่วนหนึ่งเกิดจากความรู้สึกรักถิ่นเกิดหรือจิตใต้สำนึกของบุคคลเหล่านั้นมากกว่า ปรากฏว่าหน่วยงานยังไม่เปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมอย่างจริงจังและต่อเนื่อง คนที่มีอายุมากกว่าก็ไม่ได้หมายความว่ามีส่วนร่วมมากกว่าคนที่อายุน้อยกว่าซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของ ดุสิตา แก้วสมบุญ (2545 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในโครงการพัฒนาตำบลขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดสงขลา พบว่า ประชาชนในจังหวัดสงขลาที่มีอายุต่างกัน พบว่า มีส่วนร่วมในโครงการพัฒนาตำบลขององค์การบริหารส่วนตำบลไม่แตกต่างกัน และสอดคล้องกับผลการศึกษาของ นงกาญจน์ บุณรักษ์ (อ้างถึงใน ดุสิตา แก้วสมบุญ, 2545:42) ได้ศึกษาเรื่อง “การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติของชาวกระเหรี่ยงในจังหวัดกาญจนบุรี และราชบุรี ภายใต้โครงการของกรมประมงสงเคราะห์” พบว่าอายุเป็นปัจจัยที่ไม่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วม และยังสอดคล้องกับผลการศึกษาของ อนุชัย บุญประเสริฐกุล (2545:บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดูแลและบำรุงรักษาทางหลวงชนบทของกรมโยธาธิการ : กรณีศึกษาจังหวัดกาฬสินธุ์ พบว่า การเปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการใช้งานในการดูแลและบำรุงรักษาทางหลวงชนบทของกรมโยธาธิการระหว่างกลุ่มอายุ ไม่แตกต่างกัน

2.2.3 สมมติฐานที่ 3 “ระดับการศึกษาต่างกัน จะมีส่วนร่วมต่อการบำรุงรักษาทางหลวงชนบทของสำนักงานทางหลวงชนบทจังหวัดสตูลที่แตกต่างกัน” ผลจากการศึกษาวิจัยพบว่า ผู้ที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกัน มีส่วนร่วมต่อการบำรุงรักษาทางหลวงชนบทของสำนักงานทางหลวงชนบทจังหวัดสตูลไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ โดยแสดงให้เห็นว่าการศึกษาไม่มีผลต่อบทบาทของประชาชนในการมีส่วนร่วม ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของ อนุชัย บุญประเสริฐกุล (2545:บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดูแลและบำรุงรักษาทางหลวงชนบทของกรมโยธาธิการ : กรณีศึกษาจังหวัดกาฬสินธุ์ พบว่า การเปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการใช้งานในการดูแลและบำรุงรักษาทางหลวงชนบทของกรมโยธาธิการระหว่างกลุ่มการศึกษา ไม่แตกต่างกัน และยังสอดคล้องกับผลการศึกษาของ นงกาญจน์ บุณรักษ์ (อ้างถึงใน ดุสิตา แก้วสมบุญ, 2545:42) ได้ศึกษาเรื่อง “การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติของชาวกระเหรี่ยงในจังหวัดกาญจนบุรี และราชบุรี ภายใต้โครงการของกรมประมงสงเคราะห์” พบว่า ระดับการศึกษามีความสัมพันธ์ทางลบกับการมีส่วนร่วม แต่ไม่สอดคล้องกับผลการศึกษาของ อรพินท์ สุทธิพันธ์ (อ้างถึงใน สุทธิดา สุวรรณะ, 2545:25) ได้ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของสมาชิกกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรในกิจกรรมเพื่อเพิ่มพูนรายได้ พบว่า

สมาชิกกลุ่มแม่บ้านที่มีการศึกษาสูงมีส่วนร่วมในกิจกรรมเพิ่มพูนรายได้มากกว่าสมาชิกกลุ่มแม่บ้านที่การศึกษาต่ำ

2.2.4 สมมติฐานที่ 4 “รายได้จากการประกอบอาชีพต่างกัน จะมีส่วนร่วมต่อการบำรุงรักษาทางหลวงชนบทของสำนักงานทางหลวงชนบทจังหวัดสตูลที่แตกต่างกัน” ผลจากการศึกษาวิจัยพบว่าผู้ที่มีรายได้จากการประกอบอาชีพที่ต่างกันมีส่วนร่วมต่อการบำรุงรักษาทางหลวงชนบทของสำนักงานทางหลวงชนบทจังหวัดสตูลไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของ จักรพงษ์ ทองเพชร (2539 :บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาร่วมกันมีส่วนร่วมของประชาชนในโครงการพัฒนาจังหวัดที่ใช้งบประมาณตามข้อเสนอของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ศึกษาเฉพาะกรณีจังหวัดสตูล พบว่า ประชาชนที่มีรายได้ต่างกัน มีส่วนร่วมไม่แตกต่างกัน และยังสอดคล้องกับผลการศึกษาของประภาศรี พิทักษ์สินสุข (2532:บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง “การมีส่วนร่วมของประชาชนในโครงการพัฒนาชนบท : ศึกษาเฉพาะกรณีโครงการสุพรรณบุรี” พบว่าปัจจัยทางเศรษฐกิจ ได้แก่ รายได้ของครอบครัวไม่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชนบท และสอดคล้องกับผลการศึกษาของ พิบูลย์ แพนพา (อ้างถึงใน อุดลย์ วรรณชาติ, 2545:19) ศึกษาเรื่องปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชนบท : ศึกษาเฉพาะกรณีตำบลพนมไพร อำเภอพนมไพร จังหวัดร้อยเอ็ด พบว่าประชาชนมีรายได้ต่อเดือนสูงหรือมีรายได้ต่ำ จะมีส่วนร่วมในการพัฒนาชนบทไม่แตกต่างกัน และสอดคล้องกับผลการศึกษาของ สามารถ ก้อนจันทร์ (2542:บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการปกครองท้องถิ่น : ศึกษาเฉพาะกรณีองค์การบริหารส่วนตำบล ขามใหญ่ จังหวัดอุบลราชธานี พบว่ารายได้ ไม่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการปกครอง

2.2.5 สมมติฐานที่ 5 “อาชีพหลักต่างกัน จะมีส่วนร่วมต่อการบำรุงรักษาทางหลวงชนบทของสำนักงานทางหลวงชนบทจังหวัดสตูลที่แตกต่างกัน” ผลจากการศึกษาวิจัยพบว่า ผู้ที่มีอาชีพหลักแตกต่างกัน มีส่วนร่วมในการบำรุงรักษาทางหลวงชนบทของสำนักงานทางหลวงชนบทจังหวัดสตูลแตกต่างกัน ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ โดยสามารถอธิบายได้ว่า อาชีพรับราชการ / รัฐวิสาหกิจ มีส่วนร่วมในการบำรุงรักษาทางหลวงชนบท สูงกว่าอาชีพค้าขายและรับจ้าง ส่วนผู้ที่มีอาชีพหลักเป็นเกษตรกร มีความสัมพันธ์กับระดับการมีส่วนร่วมฯ สูงกว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีอาชีพค้าขายและอาชีพอื่นๆ ส่วนผู้ที่มีอาชีพรับราชการ/รัฐวิสาหกิจ และเกษตรกร มีส่วนร่วมฯ สูงกว่าผู้ที่มีอาชีพรับจ้าง ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของ จรูญพันธุ์ เขียววิทย์ (2545: บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาร่วมกันมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม กรณีศึกษาพื้นที่ป่าเขาหลวงและชุมชนคีรีวง ตำบลกำโลน อำเภอลานสกา จังหวัดนครศรีธรรมราช จากการศึกษพบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนอยู่ในระดับปานกลาง ประชาชนที่มีสถานภาพ

ด้านอาชีพต่างกัน มีส่วนร่วมแตกต่างกัน และสอดคล้องกับผลการศึกษาของ สัมพันธ์ สะโตะดา (อ้างถึงใน อุดลย์ วรรณชาติ, 2545: 58) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนกับความยั่งยืนของหมู่บ้านสุขภาพดีถ้วนหน้าจังหวัดศรีสะเกษ พบว่า อาชีพเป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนกับความยั่งยืนของหมู่บ้านสุขภาพดีถ้วนหน้า และยังสอดคล้องกับผลการศึกษาของ สามารถ ก้อนจันทร์ (2542:บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการปกครองท้องถิ่น : ศึกษาเฉพาะกรณีองค์การบริหารส่วนตำบล ขามใหญ่ จังหวัดอุบลราชธานี พบว่า อาชีพมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการปกครองท้องถิ่น และสอดคล้องกับผลการศึกษาของ อนุสรณ์ สุวรรณสทิศกร (อ้างถึงใน อนุชัย บุณยประเสริฐกุล, 2545:29) ได้ศึกษาเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการจัดทำกิจกรรมทางการเมืองในท้องถิ่น พบว่าอาชีพ มีผลต่อระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำกิจกรรมทางการเมืองในท้องถิ่น

2.2.6 สมมติฐานที่ 6 “ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ต่างกัน จะมีส่วนร่วมต่อการบำรุงรักษาทางหลวงชนบทของสำนักงานทางหลวงชนบทจังหวัดสตูลที่แตกต่างกัน” ผลจากการศึกษาวิจัยพบว่า ผู้ที่มีระยะเวลาอาศัยอยู่ในพื้นที่ต่างกัน มีส่วนร่วมต่อการบำรุงรักษาทางหลวงชนบทของสำนักงานทางหลวงชนบทจังหวัดสตูลไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของ จักรพงษ์ ทองเพชร (2539:บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนในโครงการพัฒนาจังหวัดที่ใช้งบประมาณตามข้อเสนอของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ศึกษาเฉพาะกรณีจังหวัดสตูล พบว่า ประชาชนที่มีความยาวนานในการอยู่อาศัยในท้องถิ่นต่างกัน มีส่วนร่วมไม่แตกต่างกัน และยังสอดคล้องกับผลการศึกษาของ แนวโสทธิพันธุ์ (2534:บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง “การมีส่วนร่วมในกิจกรรมการพัฒนาชุมชนของประชาชนในชนบท : ศึกษาเฉพาะกรณีในเขตพื้นที่จังหวัดสงขลา” พบว่าปัจจัยด้านความยาวนานในการอาศัยอยู่ในท้องถิ่น มีส่วนร่วมในกิจกรรมการพัฒนาชุมชนไม่แตกต่างกัน

2.2.7 สมมติฐานที่ 7 “การรับรู้ข่าวสารและการประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับการบำรุงรักษาทางหลวงชนบทที่แตกต่างกัน จะมีส่วนร่วมต่อการบำรุงรักษาทางหลวงชนบทของสำนักงานทางหลวงชนบทจังหวัดสตูลที่แตกต่างกัน” ผลจากการศึกษาวิจัยพบว่า ผู้ที่มีการรับรู้ข่าวสารและการประชาสัมพันธ์ที่ต่างกัน มีส่วนร่วมต่อการบำรุงรักษาทางหลวงชนบทของสำนักงานทางหลวงชนบทแตกต่างกัน ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ โดยสามารถอธิบายได้ว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีการรับรู้ข่าวสารและการประชาสัมพันธ์มาก มีส่วนร่วมต่อการบำรุงรักษาทางหลวงชนบทจังหวัดสตูลสูงกว่ากลุ่มที่มีการรับรู้ข่าวสารและการประชาสัมพันธ์ปานกลางและน้อย และ กลุ่มตัวอย่างที่มีการรับรู้ข่าวสารและการประชาสัมพันธ์ปานกลาง มีส่วนร่วมต่อการบำรุงรักษาทางหลวงชนบทจังหวัดสตูล สูงกว่ากลุ่มที่มีการรับรู้ข่าวสารและการประชาสัมพันธ์หลวงชนบทจังหวัดสตูล สูงกว่า

กลุ่มที่มีการรับรู้ข่าวสารและการประชาสัมพันธ์ปานกลางและน้อย ซึ่งแสดงให้เห็นว่าการที่ประชาชนได้รับรู้ข่าวสารและการประชาสัมพันธ์ที่ดีจากหน่วยงานย่อมส่งผลให้ประชาชนเกิดความตื่นตัวและอยากที่จะมีส่วนร่วมมากกว่าประชาชนที่มีการรับรู้ข่าวสารและการประชาสัมพันธ์น้อย ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของ จานง ไพโรจน์ (อ้างถึงใน สักดิ์ระพี หิรัญชาติ, 2548 :15) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมขอประชาชนต่อโครงการสันตินิคม ในพื้นที่ลุ่มน้ำปากพนัง จังหวัดนครศรีธรรมราช พบว่าประชาชนที่มีความแตกต่างกันในด้าน การรับรู้ข่าวสาร มีระดับการมีส่วนร่วมต่อโครงการสันตินิคมแตกต่างกัน และสอดคล้องกับผลการศึกษาของ พรรณีภา โสคติพันธุ์ (2543:บทคัดย่อ) ได้ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของสตรีในการอนุรักษ์และพัฒนาป่าชุมชนกรณีตำบลน้ำขาว อำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา พบว่า การรับข่าวสารจากบุคคล การรับข่าวสารด้านสุขภาพ และการได้รับข่าวสารทางเศรษฐกิจ เป็นปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของสตรีในการอนุรักษ์และพัฒนาป่าชุมชน และยังสอดคล้องกับผลการศึกษาของ นงกาญจน์ บุณรักษ์ (อ้างถึงใน ดุสิตา แก้วสมบุญ, 2545:42) ได้ศึกษาเรื่อง “การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติของชาวกระเหรี่ยงในจังหวัดกาญจนบุรี และราชบุรี ภายใต้โครงการของกรมประชาสัมพันธ์” พบว่าความถี่ในการรับข่าวสารด้านการเกษตรและการดำรงชีพ มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการมีส่วนร่วม

2.2.8 สมมติฐานที่ 8 “ความรู้ ความเข้าใจในการบำรุงรักษาทางหลวงชนบทที่ต่างกัน จะมีส่วนร่วมต่อการบำรุงรักษาทางหลวงชนบทของสำนักงานทางหลวงชนบทจังหวัดสตูลที่แตกต่างกัน” ผลการศึกษาพบว่า ผู้ที่มีความรู้ ความเข้าใจ ต่างกัน มีส่วนร่วมในการบำรุงรักษาทางหลวงชนบทของสำนักงานทางหลวงชนบทจังหวัดสตูลแตกต่างกัน ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ โดยอธิบายได้ว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการบำรุงรักษาทางหลวงชนบทมาก มีส่วนร่วมต่อการบำรุงรักษาทางหลวงชนบทจังหวัดสตูล สูงกว่ากลุ่มที่มีความรู้ ความเข้าใจ ปานกลางและน้อย และ กลุ่มที่มีความรู้ ความเข้าใจปานกลาง มีส่วนร่วมต่อการบำรุงรักษาทางหลวงชนบทจังหวัดสตูล สูงกว่ากลุ่มที่มีความรู้ ความเข้าใจน้อย แสดงให้เห็นว่า หากประชาชนมีความรู้ ความเข้าใจในเรื่องหรือกิจกรรมที่ดำเนินการ ไม่ว่าความรู้ ความเข้าใจนั้น จะเกิดจากการเรียนรู้หรือการถ่ายทอดความรู้จากหน่วยงานหรือเกิดจากการเรียนรู้ การรับรู้ข่าวสาร และจากประสบการณ์ของประชาชนเองก็ตาม จะส่งผลต่อการมีส่วนร่วมในกิจกรรมนั้นมากกว่าผู้ที่มีความรู้ ความเข้าใจน้อย ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ ลำอาน สืบสมาน (อ้างถึงใน ขวลิขิต สังขพงศ์, 2544:16) ที่กล่าวไว้ว่า กลวิธีที่จะก่อให้เกิดการมีส่วนร่วม คือการให้ความรู้ ความเข้าใจแก่ประชาชน ว่าผลประโยชน์ที่จะได้นั้นจะทำให้ประชาชนดีขึ้นอย่างไร และประชาชนจะช่วยเหลือได้อย่างไรบ้าง และยังสอดคล้องกับผลการศึกษาของ สุภฤกษ์ ไรจนธรรม (อ้างถึงใน สมคิด รัตนวงศ์, 2542:51) ได้วิจัยเรื่อง “ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาหมู่บ้าน

ตามโครงการสาธารณสุขมูลฐาน : ศึกษาเฉพาะหมู่บ้านสาธารณสุขมูลฐานดีเด่นของจังหวัด นครศรีธรรมราช สงขลา และพัทลุง” ผลการวิจัยสรุปได้ว่า ประชาชนที่ได้รับความรู้ด้าน สาธารณสุขมูลฐานมีส่วนร่วมในการพัฒนาหมู่บ้านตามโครงการสาธารณสุขมูลฐานมากกว่า ประชาชนที่ไม่ได้รับความรู้ด้านสาธารณสุขมูลฐาน และสอดคล้องกับผลการศึกษาของ สุเมธ แสงนันทนวล (อ้างถึงใน อดุลย์ วรรณชาติ, 2545:20) ได้ศึกษาเรื่องปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมของสมาชิกสหกรณ์ ในกิจกรรมหมู่บ้าน เกษะสถาน : ศึกษาเฉพาะกรณีหมู่บ้านสหกรณ์เกษะ สถานกรุงเทพจำกัด พบว่า อายุและความรู้ ความเข้าใจ ในกิจกรรมการพัฒนา มีความสัมพันธ์เชิง บวกกับการมีส่วนร่วมของสมาชิกในการทำกิจกรรม

2.2.9 สมมติฐานที่ 9 “การติดต่อสัมพันธ์กับเจ้าหน้าที่ของสำนักงานทางหลวง ชนบทจังหวัดสตูลที่ต่างกัน จะมีส่วนร่วมต่อการบำรุงรักษาทางหลวงชนบทของสำนักงานทาง หลวงชนบทจังหวัดสตูลที่แตกต่างกัน” ผลการศึกษาวิจัยพบว่า ผู้ที่มีการติดต่อสัมพันธ์กับ เจ้าหน้าที่ที่ต่างกัน มีส่วนร่วมต่อการบำรุงรักษาทางหลวงชนบทของสำนักงานทางหลวงชนบท จังหวัดสตูลแตกต่างกัน ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ซึ่งสามารถอธิบายได้ว่า กลุ่มตัวอย่างที่มี การติดต่อสัมพันธ์กับเจ้าหน้าที่ของสำนักงานทางหลวงชนบทจังหวัดสตูลมาก มีระดับการมีส่วนร่วมต่อการบำรุงรักษาทางหลวงชนบทจังหวัดสตูล สูงกว่ากลุ่มที่มีการติดต่อสัมพันธ์กับเจ้าหน้าที่ ปานกลางและกลุ่มที่มีการติดต่อสัมพันธ์กับเจ้าหน้าที่น้อย และ กลุ่มตัวอย่างที่มีการติดต่อ สัมพันธ์กับเจ้าหน้าที่ปานกลาง มีส่วนร่วมต่อการบำรุงรักษาทางหลวงชนบทจังหวัดสตูล สูงกว่า กลุ่มที่มีการติดต่อสัมพันธ์กับเจ้าหน้าที่น้อย ซึ่งแสดงให้เห็นว่าการที่ประชาชนมีการติดต่อสัมพันธ์ กับเจ้าหน้าที่ไม่ว่าจะเป็นด้านส่วนตัวหรือไม่ก็ตาม ย่อมส่งผลให้ประชาชนมีความรู้สึกที่ดี รู้สึกว่า ได้รับการยอมรับนับถือและพร้อมที่จะดำเนินกิจกรรมร่วมกัน อันจะส่งผลต่อการมีส่วนร่วมใน กิจกรรมที่จะดำเนินการมากกว่าผู้ที่มีการติดต่อสัมพันธ์กับเจ้าหน้าที่น้อย ซึ่งสอดคล้องกับผล การศึกษาของ จรูญพันธุ์ เชื้อววิทย์ (2545 : บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชน ในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม กรณีศึกษาพื้นที่ป่าเขาหลวงและชุมชนคีรีวง ตำบลกำโลน อำเภอถ้ำรงค์ จังหวัดนครศรีธรรมราช จากการศึกษาพบว่า การมีส่วนร่วมของ ประชาชนอยู่ในระดับปานกลาง ประชาชนที่มีสถานภาพด้านการติดต่อสัมพันธ์กับบุคคลภายนอก ชุมชน การติดต่อสัมพันธ์กับบุคลากรของรัฐและความรู้สึกว่าเป็นที่ยอมรับนับถือของบุคคล อื่นต่างกัน มีส่วนร่วมแตกต่างกัน และยังสอดคล้องกับผลการศึกษาของ จานง ไพโรจน์ (อ้างถึงใน ศักดิ์ระพี หิรัญชาติ, 2548 : 15) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อโครงการสันตินิมิต ในพื้นที่ ลุ่มน้ำปากพนัง จังหวัดนครศรีธรรมราช พบว่าประชาชนที่มีความแตกต่างกันในด้านการติดต่อกับ ชุมชนภายนอก มีระดับการมีส่วนร่วมต่อโครงการสันตินิมิตแตกต่างกัน และยังสอดคล้องกับผล

การศึกษาของ นางกาญจน์ บุณรักษ์ (อ้างถึงใน ดุสิตา แก้วสมบุญ, 2545:42) ได้ศึกษาเรื่อง “การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติของชาวกระเหรี่ยงในจังหวัดกาญจนบุรี และราชบุรี ภายใต้โครงการของกรมประมงสงเคราะห์” พบว่าความถี่ในการติดต่อกับเจ้าหน้าที่ของรัฐ มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการมีส่วนร่วม

2.3 ปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะของผู้ตอบแบบสอบถาม

จากการเก็บแบบสอบถามการศึกษาวิจัยเรื่อง “การมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการบำรุงรักษาทางหลวงชนบทของสำนักงานทางหลวงชนบทจังหวัดสตูล” โดยในด้านของการศึกษาถึงปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะของผู้ตอบแบบสอบถาม จากทั้งหมด 377 คน มีผู้แสดงความคิดเห็นถึงปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะ จำนวน 163 คน คิดเป็นร้อยละ 43.24 ของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยได้นำเสนอปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะ โดยสรุปดังนี้

2.3.1 การประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนรับทราบถึงข่าวสารเกี่ยวกับการ

บำรุงรักษาทางหลวงชนบทมีน้อย ทำให้ประชาชนไม่ค่อยได้รับรู้ข้อมูล ข่าวสาร เห็นควรให้หน่วยงานที่รับผิดชอบติดตั้งป้ายประชาสัมพันธ์โครงการ ในการเข้าดำเนินการบำรุงรักษาทางหลวงชนบทในพื้นที่ หรือประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนรับทราบในช่องทางอื่นๆ

2.3.2 เจ้าหน้าที่ขาดการประสานงานที่ดีกับชุมชนและท้องถิ่น โดยไม่ให้ความ

ความสำคัญกับชุมชนและท้องถิ่นเท่าที่ควร ส่วนใหญ่เห็นว่าควรจัดให้มีอาสาสมัครในชุมชน เพื่อเป็นตัวแทนในการประสานงานกับสำนักงานทางหลวงชนบทจังหวัดสตูล

2.3.3 เมื่อพบเห็นถนนทางหลวงชนบทชำรุด ประชาชนไม่รู้ว่าแจ้ง

หน่วยงานที่รับผิดชอบโดยช่องทางไหน โดยเห็นว่าควรจะต้องติดตั้งป้ายรับแจ้งเหตุถนนชำรุดพร้อมเบอร์โทรศัพท์ของหน่วยงานบนเส้นทางให้ชัดเจนมองเห็นง่าย

2.3.4 การดำเนินการส่วนใหญ่ไม่รับฟังความคิดเห็นของประชาชนก่อนที่จะ

เข้าดำเนินการซ่อมบำรุงรักษาทางหลวงชนบท หรือในขั้นตอนของการติดตามและตรวจสอบผลการปฏิบัติงาน ทำให้ผลที่ได้รับไม่ตรงกับความต้องการของประชาชน โดยมีข้อเสนอแนะว่า ควรจัดให้มีการประชุมชี้แจงรายละเอียดในด้านต่างๆ ให้กับประชาชนในพื้นที่รับทราบ ทั้งก่อนดำเนินการ ระหว่างดำเนินการและดำเนินการแล้วเสร็จ

2.3.5 เจ้าหน้าที่ขาดการประชุมชี้แจงรายละเอียดเกี่ยวกับความรู้ในการ

บำรุงรักษาทางหลวงชนบท ทำให้ประชาชนขาดความรู้ ความเข้าใจ เสนอแนะว่าหน่วยงานควรจัดให้มีการฝึกอบรมความรู้ในด้านที่เกี่ยวกับการบำรุงรักษาทางหลวงชนบทให้แก่ประชาชนอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้ได้รับความรู้ใหม่ๆ เข้ามา เพราะปัจจุบันประชาชนส่วนใหญ่มีความรู้ระดับเบื้องต้น แต่ผู้ที่มีความรู้ ความเข้าใจมาก จะได้แก่เจ้าหน้าที่ของรัฐ ตัวแทนชุมชนหรือผู้นำชุมชนที่

ผ่านการอบรม หรือผู้ที่เคยมีประสบการณ์การทำงานด้านนี้มาก่อน แต่มิได้นำมาถ่ายทอดความรู้ให้กับประชาชน

2.3.6 มีรถบรรทุกที่บรรทุกน้ำหนักเกินกำหนดวิ่งอยู่ในเส้นทาง ทำให้ถนนชำรุดเสียหายซึ่งหลังจากได้ดำเนินการซ่อมแซมแล้วแต่ในเมื่อยังมีรถบรรทุกน้ำหนักเกินวิ่งอยู่ ก็ทำให้ถนนเสียหายต่อไปอีก โดยที่ประชาชนไม่รู้จะแก้ปัญหาอย่างไร ทำให้รู้สึกเฉยๆ กับการเป็นเหตุเป็นตา ในการแจ้งถนนชำรุดให้กับสำนักงานทางหลวงชนบทจังหวัดสตูล เห็นควรจะมีมาตรการในการตรวจจับรถบรรทุกที่มีน้ำหนักเกิน เพื่อเป็นการรักษาสภาพของถนนให้คงทนแข็งแรง เพื่อประโยชน์ของประชาชน

จากผลการศึกษาถึงปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะของผู้ตอบแบบสอบถาม ในการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนของสำนักงานทางหลวงชนบทจังหวัดสตูล ดังกล่าวข้างต้น ผู้ศึกษามีความคิดเห็นว่าการที่ประชาชนส่วนใหญ่เข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงานน้อยนั้น ปัญหาที่สำคัญที่สุดคือการไม่ให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของหน่วยงานเอง ไม่ว่าจะเป็นผู้นำหรือผู้ปฏิบัติที่ไม่ให้ความสำคัญและจริงจัง ตั้งแต่ขั้นตอนของการแจ้งข้อมูล ข่าวสารให้ประชาชนรับรู้ การส่งเสริมความรู้ สร้างความเข้าใจ การสร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างหน่วยงานกับประชาชน รวมถึงการกำหนดปัญหา หรือการร่วมคิดและตัดสินใจ โดยส่วนใหญ่หน่วยงานจะกำหนดปัญหาและวิธีการดำเนินงานเอง แล้วจึงให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมที่ได้กำหนดขึ้นแล้ว เพื่อให้ดูเหมือนว่าประชาชนเป็นผู้กำหนดกิจกรรมหรือวิธีการนั้นด้วยตนเอง ทำให้เกิดปัญหาการดำเนินงานที่ไม่ตรงกับความต้องการของประชาชน สำหรับปัญหาอีกด้านหนึ่งก็คือการที่ประชาชนเองมองว่าตนเป็นผู้มีฐานะต่ำต้อยในสังคม ทำให้กลัวคนภายนอกดูถูก หรือการที่ประชาชนจะเข้ามามีส่วนร่วมก็ต่อเมื่อแน่ใจว่าจะได้รับผลประโยชน์โดยตรงในระยะสั้น ดังนั้นการที่ประชาชนได้รับประโยชน์ในระยะยาวก็อาจจะส่งผลต่อการมีส่วนร่วมได้เช่นกัน เพราะฉะนั้นหน่วยงานจึงควรเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วม ซึ่งสิ่งเหล่านี้ล้วนเป็นอุปสรรคต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในด้านต่างๆ ทำให้การพัฒนาขาดการต่อเนื่อง ไม่เป็นไปตามเป้าหมายที่วางไว้

3. ข้อเสนอแนะ

3.1 ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

จากการศึกษาวิจัยเรื่อง “ การมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการบำรุงรักษาทางหลวงชนบทของสำนักงานทางหลวงชนบทจังหวัดสตูล ” ในครั้งนี้ เป็นการศึกษาถึงระดับการมีส่วนร่วม

ของประชาชนต่อการบำรุงรักษาทางหลวงชนบท ตลอดจนศึกษาถึงปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนและศึกษาถึงปัญหา อุปสรรคและแนวทางแก้ไข โดยสรุปประชาชนมีส่วนร่วมในการบำรุงรักษาทางหลวงชนบทอยู่ในระดับน้อย ซึ่งก็ขึ้นอยู่กับปัจจัยต่างๆ ดังที่ได้นำเสนอผลการศึกษาวิจัยไปแล้ว ในที่นี้ผู้ศึกษาจึงมีข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ ดังนี้

3.3.1 จากผลการศึกษาวิจัยพบว่าประชาชนส่วนใหญ่ จะมีส่วนร่วมในด้านร่วมรับประโยชน์เป็นส่วนใหญ่ รองลงมาคือด้านร่วมในการปฏิบัติการ , ด้านร่วมประเมินผล และด้านร่วมคิด ตัดสินใจ ตามลำดับ แสดงให้เห็นว่าประชาชนไม่ได้มีส่วนร่วมคิดหรือตัดสินใจในการดำเนินโครงการและไม่ได้มีส่วนร่วมประเมินผล ดังนั้นหน่วยงานควรที่จะเปิดโอกาสหรือส่งเสริมให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในด้านต่างๆ เช่น การสำรวจออกแบบ,การเวนคืนอสังหาริมทรัพย์, การก่อสร้างทาง,การบำรุงรักษาทางและสะพาน และ การอำนวยความสะดวกงานทาง ทำให้เกิดปัญหาการดำเนินการที่ไม่ตรงกับความต้องการของประชาชน ตั้งแต่ขั้นตอนของการร่วมคิด ตัดสินใจและวางแผนในกิจกรรมที่จะดำเนินการ เพื่อเป็นการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนเจ้าของพื้นที่ ตลอดจนขั้นตอนในการร่วมปฏิบัติการ ร่วมรับประโยชน์ หรือร่วมประเมินผลในการดำเนินงาน และควรเน้นถึงการประชาสัมพันธ์ข่าวสาร การชี้แจงรายละเอียดโครงการ การส่งเสริมความรู้ สร้างความเข้าใจเพื่อให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมและเกิดความหวงแหนสิ่งที่เป็นสาธารณสมบัติ ซึ่งน่าจะส่งผลให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมด้วยความเต็มใจ จริงใจ อย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืนได้ อีกทั้งยังก่อให้เกิดความโปร่งใสและเกิดประโยชน์สูงสุด เพื่อสนองตอบต่อความต้องการของประชาชนอย่างแท้จริง

3.3.2 หน่วยงานที่รับผิดชอบควรที่จะจัดให้มีช่องทางในการรับแจ้งถนนชำรุดบนสายทางให้ชัดเจนมองเห็นง่าย กล่าวคือติดตั้งป้าย รับแจ้งถนนชำรุดเสียหาย พร้อมหมายเลขโทรศัพท์ของหน่วยงาน หรือหมายเลขโทรศัพท์สายด่วน หรือการแจ้งผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ต ซึ่งปัจจุบันกรมทางหลวงชนบทได้ดำเนินการในเรื่องดังกล่าวแล้ว ทั้งมีป้ายรับแจ้งถนนชำรุด พร้อมเบอร์โทรสายด่วน 1146 และการบริการรับแจ้งผ่านเว็บไซต์ของกรมทางหลวงชนบท ที่ www.dor.go.th

3.3.3 การที่จะเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ภารกิจของหน่วยงาน ควรที่จะมีการประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนในพื้นที่รับทราบถึงการเข้าดำเนินการกิจกรรมต่าง ตั้งแต่ก่อนเริ่มดำเนินการโดยการติดตั้งป้ายประกาศประชาสัมพันธ์ ณ บริเวณสายทาง หรือประสานงานผ่านองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กำนัน ผู้ใหญ่บ้านในพื้นที่ เพื่อให้ประชาชนได้รับทราบถึงขอบเขตและรูปแบบของงานก่อนที่จะดำเนินการ และระหว่างที่ดำเนินการควรจะให้ประชาชนในพื้นที่หรือตัวแทนชุมชนเข้ามามีบทบาทในการร่วมปฏิบัติการ เช่นการกำหนดตำแหน่งของท่อระบายน้ำ

การกำหนดตำแหน่งของการติดตั้งอุปกรณ์อำนวยความสะดวกฯ ตลอดจนการให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการประเมินผลการปฏิบัติงาน เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผล และเกิดประโยชน์ตรงกับความต้องการของประชาชน

3.3.4 ควรจัดให้มีการฝึกอบรมให้ความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการบำรุงรักษาทางหลวงชนบท ให้กับประชาชนหรือตัวแทนของชุมชน โดยในปัจจุบันกรมทางหลวงชนบทได้กำหนดนโยบายให้มีอาสาสมัครทางหลวงชนบท (อส.ทช.) 1 คน / ระยะทาง 5.000 กม. ให้ครบทุกสายทาง เพื่อเป็นตัวแทนของชุมชนในการสอดส่องดูแลและบำรุงรักษาทางหลวงชนบท

3.3.5 ควรสร้างความเข้าใจและกำหนดแนวทางปฏิบัติ ให้ประชาชนและอส.ทช. ตลอดจนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมในการร่วมปฏิบัติการอย่างจริงจัง ในเรื่องของการตั้งด่านตรวจจักรถที่บรรทุกน้ำหนักเกิน เพราะในปัจจุบันประชาชนหรือชุมชนไม่กล้าที่จะห้ามหรือแจ้งเหตุ กรณีที่มีรถบรรทุกน้ำหนักเกินวิ่งอยู่ในเส้นทาง ส่วนหนึ่งเป็นเพราะเกรงกลัวอิทธิพลของผู้ประกอบการ ก็ปล่อยปละละเลยและ ในส่วนของกรมทางหลวงชนบทเองก็ได้มีการดำเนินการจัดตั้งด่านตรวจจักรถที่บรรทุกน้ำหนักเกินอยู่แล้วแต่เครื่องมือในการดำเนินการมีไม่เพียงพอกับความต้องการ เพราะฉะนั้นชุมชนเองจะต้องเข้มแข็งและช่วยสอดส่องดูแล ร่วมกับเจ้าหน้าที่ของรัฐในการที่จะดำเนินการดังกล่าวเพื่อเป็นการรักษาสภาพของถนนให้คงทนแข็งแรงเพื่อประโยชน์ของชุมชนต่อไป

ดังนั้นการที่จะให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงานหรือกิจกรรมต่างๆ หน่วยงานจะต้องเล็งเห็นและให้ความสำคัญกับประชาชน เพื่อให้ประชาชนรู้สึกว่าเป็นส่วนหนึ่งของหน่วยงานและจะมุ่งมั่น ร่วมมือ อดทนทำงานให้ดี เพื่อตนเองและหน่วยงาน เพราะการเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมมากเท่าใด ชุมชนก็ยิ่งมีความเข้าใจในปัญหาและภารกิจของกิจกรรมหรือหน่วยงานมากขึ้นเท่านั้น ซึ่งจะส่งผลให้เกิดความร่วมมือ ร่วมใจและจะกระตุ้นให้ภารกิจบรรลุเป้าหมาย แต่ในทางตรงกันข้าม ถ้าชุมชนกับหน่วยงานมีความคิดเห็นไม่ตรงกันในการกิจหรือเป้าหมาย การปฏิบัติจะได้รับความร่วมมือไม่ดีเท่าที่ควร เพราะชุมชนไม่มีส่วนเกี่ยวข้องในการรับผิดชอบ หรือไม่มีส่วนเกี่ยวข้องในการตัดสินใจและชุมชนจะคิดว่าตนเองไม่มีความสำคัญและไม่เข้ามามีส่วนร่วม ฉะนั้นหน่วยงานจะต้องตระหนักและให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของประชาชน ส่งเสริมระบบการทำงานแบบล่างขึ้นบน เพื่อให้ประชาชนได้กำหนดปัญหาและวิธีการแก้ไขร่วมกันกับหน่วยงาน ซึ่งหน่วยงานก็ได้คาดหวังว่าในอนาคตจะสามารถสร้างความเข้าใจอันดีระหว่างภาครัฐกับประชาชนในอันที่จะร่วมมือ ร่วมใจกัน สอดส่องดูแล หรือร่วมติดตาม

และประเมินผลการปฏิบัติงานในการเข้ามามีส่วนร่วมต่อการบำรุงรักษาทางหลวงชนบทของสำนักงานทางหลวงชนบทจังหวัดสตูล อันจะทำให้บรรลุภารกิจหรือเป้าหมายที่ได้กำหนดไว้

3.2 ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

3.2.1 ควรขยายพื้นที่ในการศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการบำรุงรักษาทางหลวงชนบทของสำนักงานทางหลวงชนบทจังหวัดอื่นๆ

3.2.2 ควรมีการศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการบำรุงรักษาทางหลวงชนบทในเชิงคุณภาพ โดยเฉพาะการวิจัยถึงปัจจัยย่อยต่างๆที่น่าจะมีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมต่อไป